

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 330.341.4(477)

МОЛНАР О. С.
ФУРИНЕЦЬ Е. В.
ЗАЛУЦЬКА В. А.

Структурні перетворення в економіці України

Предметом дослідження є структурні перетворення в економіці України.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану структурних перетворень в економіці України, виявлення головних проблем та розробка рекомендацій щодо їх подолання.

Методи дослідження. У статті використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті охарактеризовані основні напрями структурних перетворень в економіці України. Визначені чинники, що впливають на структурні перетворення, проблеми структурних перетворень в українській економіці, їх наслідки. Окреслені основні проблеми структурних перетворень в Україні в умовах воєнного часу та подано рекомендації щодо їх вирішення.

Висновки. Проведений аналіз структурних перетворень в економіці України виявив їхню недостатню ефективність та суперечливість. Основними проблемами є сировинна орієнтація експорту, низька частка високотехнологічних виробництв, значна залежність від імпорту енергоносіїв та застаріла інфраструктура. Ці фактори стримують економічне зростання та конкурентоспроможність країни. Для подолання цих проблем необхідно активізувати державну підтримку інновацій, стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу, залучати іноземні інвестиції у пріоритетні галузі, модернізувати інфраструктуру та диверсифікувати експорт. Важливим є також реформування системи освіти та підготовки кадрів відповідно до потреб ринку праці. Реалізація цих рекомендацій сприятиме структурній перебудові економіки України, підвищенню її конкурентоспроможності та забезпеченню сталого економічного зростання. Необхідно розробити чітку стратегію структурних реформ та забезпечити її ефективне впровадження, враховуючи особливості кожного регіону та галузі. Це дасть можливість створити умови для розвитку інноваційної економіки та підвищення рівня життя населення.

Ключові слова: структурні перетворення, економіка, технологічний прогрес, війна, інновації, внутрішнє виробництво, людський капітал, конкурентоспроможність, законодавство, інвестиції.

OLEKSANDR MOLNAR
ERIKA FURYNETS
VALENTYNA ZALUTSKA

Structural transformations in the economy of Ukraine

The subject of the study is structural transformations in the economy of Ukraine.

The purpose of the study is to analyze the current state of structural transformations in the economy of Ukraine, identify the main problems and develop recommendations for overcoming them.

Research methods. The article uses the dialectical method of scientific knowledge, the method of analysis and synthesis, the comparative method, and the method of data generalization.

Results of the work. The article characterizes the main directions of structural transformations in the economy of Ukraine. The factors influencing structural transformations, the problems of structural transformations in the Ukrainian economy, and their consequences are identified. The main problems of structural transformations in Ukraine in wartime conditions are outlined and recommendations for their solution are given.

Conclusions. The analysis of structural transformations in the economy of Ukraine revealed their insufficient effectiveness and contradictions. The main problems are the raw material orientation of exports, the low share of high-tech industries, significant dependence on energy imports, and outdated infrastructure. These factors hinder the country's economic growth and competitiveness. To overcome these problems, it is necessary to intensify state support for innovation, stimulate the development of small and medium-sized businesses, attract foreign investment in priority sectors, modernize infrastructure and diversify exports. It is also important to reform the education and training system in accordance with the needs of the labor market. The implementation of these recommendations will contribute to the structural restructuring of the Ukrainian economy, increase its competitiveness and ensure sustainable economic growth. It is necessary to develop a clear strategy for structural reforms and ensure its effective implementation, taking into account the characteristics of each region and each industry. This will make it possible to create conditions for the development of an innovative economy and improve the standard of living of the population.

Keywords: structural transformations, economy, technological progress, war, innovation, domestic production, human capital, competitiveness, legislation, investments.

Постановка проблеми. Економіка України протягом останніх десятиліть переживає складний період трансформацій, що супроводжуються значними структурними перетвореннями. Ці зміни зумовлені глобалізаційними процесами, технологічним прогресом і зміною споживчих вподобань, а також – специфічними внутрішніми факторами, такими як наслідки переходу від планової до ринкової економіки, геополітична ситуація, корупція та недосконалість інституційного середовища. Структурні перетворення в економіці України мають неоднозначний характер. Спостерігається переорієнтація на сектор послуг, розвиток інформаційних технологій та часткова диверсифікація експорту, зберігається висока частка сировинних галузей, низька конкурентоспроможність багатьох секторів, високий рівень зношеності основних фондів і значна залежність від зовнішньої кон'юнктури.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика структурних перетворень в економіці України висвітлюється в численних наукових працях вітчизняних та зарубіжних дослідників. Зокрема, аналізуються глобальні тенденції та їх вплив на структурні зміни (О.Г. Білорус, А.М. Гриценко, С.І. Дем'яненко, О.В. Ключко-

ва, П.Т. Саблук), специфічні особливості структурних перетворень в Україні (І.В. Бураковський, О.В. Савченко), інституційні фактори гальмування структурних реформ, перспективи та пріоритети структурної модернізації економіки України та інших країн (С. Бейлі, О. Бланшар, С. Де Стефаніс). Однак, питанням структурних перетворень економіки України на сучасному етапі уваги приділено недостатньо і тому вони потребують подальших досліджень.

Мета статті – аналіз сучасного стану структурних перетворень в економіці України, виявлення головних проблем та розробка рекомендацій щодо їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Структурні перетворення в економіці України – це зміни у співвідношенні різних галузей та видів економічної діяльності, що відбуваються з метою підвищення її ефективності, конкурентоспроможності та стійкості.

Основні напрями структурних перетворень в економіці України:

- Деіндустріалізація (частково): зменшення частки промисловості у ВВП та зайнятості, особливо важкої промисловості та машинобудування. Це пов'язано зі зменшенням попиту на продукцію

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

цих галузей на внутрішньому та зовнішніх ринках, а також з їх застарілою технологічною базою.

- Розвиток сектора послуг: зростання частки сектора послуг у ВВП та зайнятості. Це характерно для розвинутої економіки в інших країнах і свідчить про підвищення рівня життя населення та зміну структури споживання.

- Модернізація промисловості: перехід від сировинної до обробної промисловості, впровадження нових технологій, енергозбереження, підвищення якості продукції та її відповідність міжнародним стандартам.

- Розвиток агропромислового комплексу: збільшення виробництва сільськогосподарської продукції з високою доданою вартістю, розвиток переробної промисловості, органічного землеробства, впровадження нових технологій та покращення інфраструктури.

- Підтримка малого та середнього бізнесу: створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, спрощення регулювання, забезпечення доступу до фінансування та інфраструктури.

- Розвиток ІТ-сектора: створення сприятливого середовища для розвитку інформаційних технологій, підтримка ІТ-компаній, залучення інвестицій та підготовка кваліфікованих кадрів.

- Інтеграція в світову економіку: залучення іноземних інвестицій, розширення експорту, участь у міжнародних торговельних угодах.

- Зелена економіка: перехід до екологічно чистого виробництва та споживання, використання відновлювальних джерел енергії, зменшення викидів шкідливих речовин.

Чинники, що впливають на структурні перетворення:

- Технологічний прогрес: впровадження нових технологій, автоматизація, роботизація.

- Глобалізація: зростання міжнародної торгівлі, міграція капіталу та робочої сили.

- Зміна споживчих уподобань: зростання попиту на послуги, інформаційні технології та екологічно чисті товари.

- Державна політика: податкові пільги, інвестиційні стимули, регулювання, підтримка освіти та науки.

- Геополітичні чинники: війни, кризи, зміни у міжнародних відносинах.

Проблеми структурних перетворень в Україні:

- Недостатнє фінансування: брак інвестицій у модернізацію промисловості та розвиток нових галузей.

- Корупція: перешкоджає залученню інвестицій та ефективному використанню державних коштів.

- Нестабільність політичної ситуації: зменшує інвестиційну привабливість країни.

- Недосконалість законодавства: ускладнює ведення бізнесу та залучення іноземних інвестицій.

- Недостатній рівень кваліфікації працівників: не відповідає вимогам сучасної економіки.

Наслідки структурних перетворень для України:

- Підвищення конкурентоспроможності економіки: збільшення експорту, залучення іноземних інвестицій.

- Зростання рівня життя населення: збільшення доходів, покращення якості життя.

- Зменшення залежності від зовнішніх ринків: розвиток внутрішнього виробництва, імпортозаміщення.

- Створення нових робочих місць: в ІТ-секторі, сфері послуг та інших галузях.

- Зменшення негативного впливу на довкілля: перехід до зеленої економіки.

Структурні перетворення є складним та тривалим процесом, який потребує зусиль з боку держави, бізнесу та громадянського суспільства. Успіх цих перетворень залежить від здатності України адаптуватися до нових викликів глобальної економіки та створити сприятливі умови для розвитку інновацій та підприємництва.

Для успішного здійснення структурних перетворень в Україні необхідна розробка комплексної стратегії, яка враховуватиме специфіку української економіки та глобальні тенденції. Важливим є визначення пріоритетних галузей, які мають найбільший потенціал для зростання та створення доданої вартості. Держава повинна активно підтримувати ці галузі, надаючи податкові пільги, інвестиційні стимули, гранти на наукові дослідження та розробки.

Ефективна державна політика повинна бути спрямована на покращення інвестиційного клімату, боротьбу з корупцією, дерегуляцію економіки та забезпечення стабільності фінансової системи. Важливим є реформування системи освіти та науки, щоб забезпечити економіку кваліфікованими кадрами, здатними працювати з сучасними технологіями.

Розвиток інфраструктури є основним фактором для структурних перетворень. Необхідно інвестувати в будівництво доріг, мостів, портів, аеропортів, а також у розвиток телекомунікаційних мереж та енергетичної інфраструктури. Це за-

безпечити сприятливі умови для ведення бізнесу та залучення інвестицій.

Значну роль у структурних перетвореннях відіграє громадянське суспільство. Необхідно сприяти розвитку підприємницької культури, підтримувати ініціативи, спрямовані на розвиток інновацій та технологій, а також залучати громадськість до обговорення та прийняття рішень щодо економічної політики. Тільки спільними зусиллями держави, бізнесу та громадянського суспільства Україна зможе успішно здійснити структурні перетворення та побудувати конкурентоспроможну та стійку економіку.

В умовах воєнного часу структурні перетворення в економіці України відбуваються під впливом багатьох факторів. Успішна реалізація запропонованих рекомендацій потребує консолідації зусиль уряду, бізнесу та громадянського суспільства. Важливим є залучення міжнародної допомоги та підтримка партнерів. Лише шляхом реалізації комплексних реформ можливо забезпечити стійке економічне зростання та підвищення рівня життя населення України після закінчення війни.

Основні проблеми структурних перетворень в Україні в умовах воєнного часу:

- Руїнування інфраструктури: значні пошкодження транспортної, енергетичної та промислової інфраструктури, що ускладнює економічну діяльність.
- Воєнна невизначеність: високий рівень невизначеності щодо тривалості війни та її наслідків стримує інвестиції та стратегічне планування.
- Блокування морських портів: обмеження експорту через морські порти негативно впливає на головні експортні галузі.
- Дефіцит фінансування: обмеженість внутрішніх фінансових ресурсів та залежність від міжнародної допомоги.
- Високий рівень корупції: корупція залишається серйозною перешкодою для економічного розвитку та залучення інвестицій.
- Проблеми людського капіталу: втрата робочої сили через міграцію та мобілізацію до армії, дефіцит кваліфікованих працівників для нових галузей.
- Бюрократичні перешкоди: надмірна бюрократія ускладнює ведення бізнесу та реалізацію економічних реформ.

Рекомендації щодо подолання проблем та стимулювання структурних перетворень: відновлення інфраструктури, державна підтримка бізнесу, реформування експортної політики, розвиток людського капіталу, боротьба з корупцією, сти-

мулювання інновацій та технологічного розвитку, цифровізація економіки, підтримка розвитку відновлюваної енергетики, реформа земельних відносин, регіональний розвиток.

Висновки

Проведений аналіз структурних перетворень в економіці України виявив їхню недостатню ефективність та суперечливість. Основними проблемами є сировинна орієнтація експорту, низька частка високотехнологічних виробництв, значна залежність від імпорту енергоносіїв та застаріла інфраструктура. Ці фактори стримують економічне зростання та конкурентоспроможність країни. Для подолання цих проблем необхідно активізувати державну підтримку інновацій, стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу, залучати іноземні інвестиції у пріоритетні галузі, модернізувати інфраструктуру та диверсифікувати експорт. Важливим є реформування системи освіти та підготовки кадрів відповідно до потреб ринку праці. Реалізація цих рекомендацій сприятиме структурній перебудові економіки України, підвищенню її конкурентоспроможності та забезпеченню сталого економічного зростання. Необхідно розробити чітку стратегію структурних реформ та забезпечити її ефективне впровадження, враховуючи особливості кожного регіону та галузі. Це дасть можливість створити умови для розвитку інноваційної економіки та підвищення рівня життя населення.

Список використаних джерел:

1. Гаврилко П. П., Колодійчук А. В., Гуштан Т. В., Каганець–Гаврилко Л. П., Ярема Т. В., Брензович О. І. Міжнародний інвестиційний менеджмент: підручник. Львів: Вид–во ННБК «АТБ», 2025. 193 с.
2. Гаврилко П. П., Колодійчук А. В., Каганець–Гаврилко Л. П., Гуштан Т. В., Крамченко Р. А. Конкурентні технології в міжнародній економіці: підручник. Львів: Вид–во ННБК «АТБ», 2023. 184 с.
3. Гаврилко П. П., Колодійчук А. В., Лазур С. П., Важинський Ф. А. Міжнародна економіка в таблицях, схемах, формулах, задачах і прикладах: навчальний посібник. Львів: Вид–во ННБК «АТБ», 2019. 258 с.
4. Гаврилко П. П., Колодійчук А. В., Важинський Ф. А., Індус К. П. Міжнародні фінанси і фінансовий менеджмент в задачах та прикладах: навчальний посібник. Львів: Вид–во ННБК «АТБ», 2020. 161 с.
5. Гаврилко П. П., Лалакулич М. Ю., Колодійчук А. В. Основні фактори виникнення кризових явищ на про-

мислових підприємствах. Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.–техн. праць. 2012. Вип. 22 (4). С. 158–164.

6. Колодійчук А. В. Інноваційний розвиток промисловості: завдання управління при врахуванні умов недосконалої конкуренції: монографія. Львів: Ліга–Прес, 2015. 324 с.

7. Колодійчук А. В. Інформація як фактор інноваційного розвитку економіки. Формування ринкових відносин в Україні. 2012. № 5/1(132). С. 58–62.

8. Колодійчук А. В., Гуштан Т. В., Молнар О. С., Василюха Н. В., Чобаль Л. Ю. Міжнародні перевезення в міжнародній економіці: підручник. Львів: Вид-во НН-ВК «АТБ», 2021. 189 с.

9. Стеценко Т. О. Аналіз регіональної економіки: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2002. 116 с.

10. Тараненко І. В., Яременко С. С., Литвиненко О. Г., Дашевська О. В. та ін. Регіональна економіка: навч. посібник. К.: Кондор, 2013. 305 с.

References:

1. Havrylko, P. P., Kolodiychuk, A. V., Hushtan, T. V., Kahanets–Havrylko, L. P., Yarema, T. V., & Brenzovych, O. I. (2025). *Mizhnarodnyy investytsiynny menedzhment [International investment management]:* Textbook. Lviv: ATB Publishing. [in Ukrainian].

2. Havrylko, P. P., Kolodiychuk, A. V., Kahanets–Havrylko, L. P., Hushtan, T. V., & Kramchenko R. A. (2023). *Konkurentni tekhnolohiyi v mizhnarodniy ekonomitsi [Competitive technologies in the international economy]:* Textbook. Lviv: ATB Publishing. [in Ukrainian].

3. Havrylko, P. P., Kolodiychuk, A. V., Lazur, S. P., & Vazhynskyy, F. A. (2019). *Mizhnarodna ekonomika v tablyttsyakh, skhemakh, formulakh, zadachakh i prykladakh [International Economics in Tables, Schemes, Formulas, Problems and Examples]:* Textbook. Lviv: ATB Publishing. [in Ukrainian].

4. Havrylko, P. P., Kolodiychuk, A. V., Vazhynskyy, F. A., & Indus, K. P. (2020). *Mizhnarodni finansy i finansovy menedzhment v zadachakh ta prykladakh [International finance and financial management in problems and examples]:* Textbook. Lviv: ATB Publishing. [in Ukrainian].

5. Havrylko, P. P., Lalakulych, M. Yu., & Kolodiychuk, A. V. (2012). *Osnovni factory vynyknennya kryzovykh yavlyshch na promyslovykh pidpryyemstvakh [The main factors of emergence of crisis phenomena in industrial enterprises]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]:* Vol. 22 (4) (pp. 158–164). [in Ukrainian].

6. Kolodiychuk, A. V. (2015). *Innovatsiynny rozvytok promyslovosti: zavdannya upravlinnya pry vrakhuvanni umov nedoskonaloyi konkurentsii [Innovative develop-*

ment of industry: the tasks of management taking into account the conditions of imperfect competition]. Lviv: League Press. [in Ukrainian].

7. Kolodiychuk, A. V. (2012). *Informatsiya yak faktor innovatsiynoho rozvytku ekonomiky [Information as a factor of innovation development of the economy]. In Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini [Formation of market relations in Ukraine]:* Vol. 5/1 (132) (pp. 58–62). [in Ukrainian].

8. Kolodiychuk, A. V., Hushtan, T. V., Molnar, O. S., Vasylykha, N. V., & Chobal, L. Yu. (2021). *Mizhnarodni perevezennya v mizhnarodniy ekonomitsi [International transportation in the international economy]:* Textbook. Lviv: ATB Publishing [in Ukrainian].

9. Stetsenko, T. O. (2002). *Analiz rehional'noyi ekonomiky [Analysis of regional economy]:* Textbook. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian].

10. Taranenko, I. V., Yaremenko, S. S., Lytvynenko, O. H., & Dashevskya, O. V., et al. (2013). *Rehional'na ekonomika [Regional economy]:* Textbook. Kyiv: Condor. [in Ukrainian].

Дані про автора

Молнар Олександр Сергійович,

к. е. н., доцент, завідувач кафедри економіки, підприємництва та торгівлі, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4509-2602>
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Фуринець Еріка Володимирівна,

магістр, економічний факультет, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Залуцька Валентина Андріївна,

магістр, економічний факультет, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Data about the authors

Oleksandr Molnar,

Ph.D. of Economics, Associate Professor, Head of the Department of Economics, Entrepreneurship and Trade, Uzhgorod National University

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Erika Furynets,

Master, Faculty of Economics, Uzhgorod National University

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Valentyna Zalutska,

Master, Faculty of Economics, Uzhgorod National University

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua